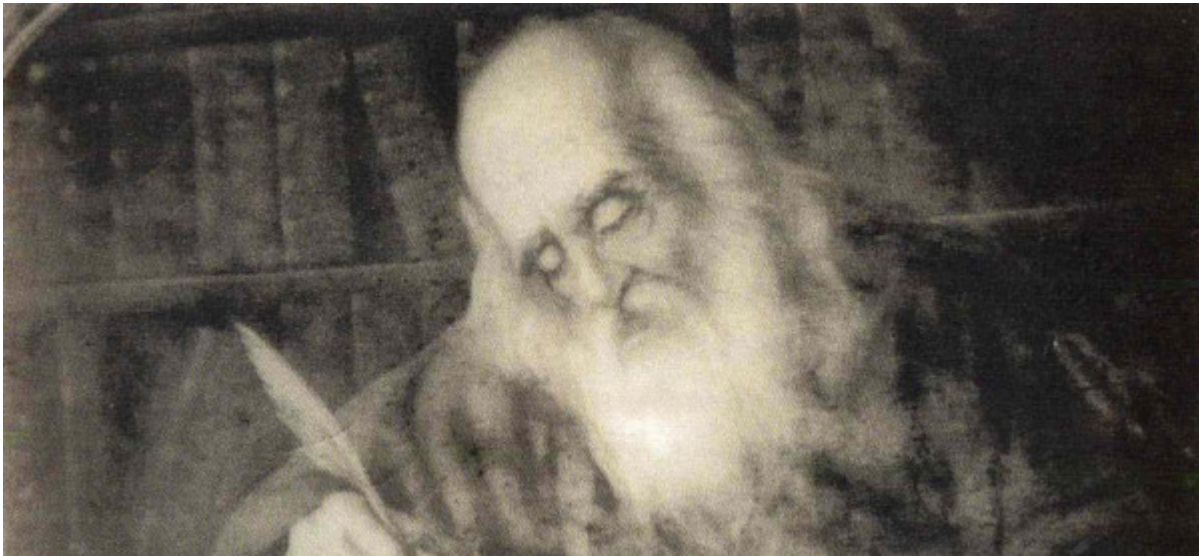

Καρδιά και εγκεφαλικός θάνατος: μιλούν οι πατέρες της εκκλησίας

/ [Πεμπτούσία](#)

Ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης

Οι πατέρες της εκκλησίας δίνουν στην καρδιά ιδιαίτερο ρόλο. Η καρδιά είναι κέντρο υπερφυσικό γιατί η υπερφυσική χάρη του Θεού, την οποία δεχτήκαμε με το Άγιο Βάπτισμα, βρίσκεται στην καρδιά σαν σε καθέδρα και θρόνο. Αυτό το μαρτυρεί η Αγ. Γραφή.

Λέει ο Κύριος: «*Η Βασιλεία του Θεού είναι μέσα σας*» (Λουκ. 17,21). Σε άλλο σημείο λέει ο Απ. Παύλος: «*Ο Θεός έστειλε στις καρδιές σας το Πνεύμα του Υιού Του, το οποίο κράζει Αββά Πατέρα.*» (Γαλ., 4,6)²²⁴ Λέει ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς: «*αλλ' εν τη καρδιά ως εν οργάνω το λογιστικόν ημών είναι επιστάμεθ' ακριβώς ου παρ' ανθρώπου τούτο διδαχθέντες, αλλά παρ' αυτού του πλάσαντος τον άνθρωπον*».²²⁵

Πιο σαφής είναι ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης ο οποίος γράφει: «Εάν τύχη νά πέση τίς υπό τόπου υψηλού και πτωματισθή, τότε γάρ η ψυχή συστέλλεται μέν όλη εις τό κέντρον καί θάλαμόν της, τήν καρδίαν, διά νά φυλαχθή εκεί, καί μετά της ουσίας αυτής ενούται καί δυνάμεως, ώστε δύναται τίς νά είπη, ότι τότε ο άνθρωπος εκείνος ζει μόνον κατά τήν καρδίαν κατά δέ τά άλλα μέλη του σώμα είναι νεκρός». ²²⁶

Στα δύο παραπάνω χωρία τονίζει ο Μητροπολίτης κ.Χατζηνικολάου, αναφέρονται κυρίως όσοι εκφράζουν τις επιφυλάξεις τους για τον Εγκεφαλικό Θάνατο. Αλλά σχετικώς με την αναφορά του Αγ. Νικοδήμου του αγιορείτη, λέει ο μητροπολίτης, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι ένα απλό χωρίο ενός Αγίου γραμμένο κάτω από πολύ διαφορετικές συνθήκες, με εντελώς άλλη προοπτική και με εξαιρετικώς περιορισμένα εμπειρικά επιστημονικά δεδομένα, δεν μπορεί να δεσμεύει την εκκλησία που ζει διακόσια χρόνια αργότερα άμεσα το πρόβλημα κάτω από ιδιαίζουσες πειστικές ποιμαντικές συνθήκες. Επιπλέον χωρίς να θέλουμε να γίνουμε σχολαστικοί, θα πρέπει να διευκρινίσουμε, ότι ο εγκεφαλικός θάνατος είναι ιατρογενής κατάσταση που πρωτοεμφανίστηκε το 1962 και με την εισαγωγή της μηχανικής υποστήριξης και προϋποθέτει την παύση της αυτόματης καρδιοαναπνευστικής λειτουργίας. Αυτό σημαίνει ότι η κατάσταση που περιγράφει ο Αγ. Νικόδημος ο Αγιορείτης δεν είναι αυτή του εγκεφαλικού θανάτου – δεν υπήρχε τέτοιος θάνατος στην εποχή του – αλλά μια κατάσταση κώματος, όπου τραυματίας διατηρεί την αυτόματη αναπνοή του. ²²⁷

Οι απόψεις δίστανται και διαφέρουν, μπορεί να υπάρχουν δύο προσεγγίσεις που η μία αφήνει περιθώρια αποδοχής του και η άλλη να τον αντικρίζει με επιφυλακτικότητα, και όμως να είναι θεολογικά ορθές. Όποια όμως τον απολυτοποιεί, σίγουρα αγνοεί τον ρόλο της καρδιάς και της καρδιακής λειτουργίας στην προσευχή και την εσωτερική ζωή. Υπό αυτή την έννοια ο Εγκεφαλικός Θάνατος θα παραμείνει εκτεθειμένος στην αμφισβήτηση. Αυτό όμως δεν είναι τόσο τραγικό, γιατί μας μεταφέρει από το ηθικό του ασφαλούς στο ηθικό του ρίσκου, στο οποίο όμως η πιθανότητα να ανακαλύψουμε την δύναμη και την ζωντάνια της πνευματικής ελευθερίας είναι μεγαλύτερη. ²²⁸

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

224 Αγ. Νικοδήμου του Αγιορείτη, « Συμβουλευτικό Εγχειρίδιο» βλ. μν. εργ. σελ. 201

225 Γρηγορίου Παλαμά, «Υπέρ των ιερώς ησυχάζόντων», 2, ΕΠΕ, 2:124

226 Αγ. Νικοδήμου Αγιορείτου, «Συμβουλευτικόν Εγχειρίδιον», Εκδ. Υιών Σ. Σχοινά, Βόλος, 1983, σελ.85

227 Νικόλαος (Χατζηνικολάου) Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής, βλ. μν. εργ. σελ. 156-157

228 Νικόλαος (Χατζηνικολάου) Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής, βλ. μν. εργ. σελ. 163

Παρατήρηση: η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει την παρουσίαση με τη μορφή σειράς άρθρων της μελέτης “Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ”, του θεολόγου και νοσηλευτή **Νικόλαου Στανίτσα**. Πρόκειται για αναθεωρημένης έκδοση του κειμένου που κατατέθηκε ως διπλωματική εργασία στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστήμιου με επιβλέποντες καθηγητές τους ΚΟΪΟ ΝΙΚΟΛΑΟ, ΦΑΝΑΡΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟ και ΛΟΗ ΝΕΚΤΑΡΙΟ.